

Gmina Mielec

ul. Głowackiego 5, 39-300 Mielec

Godziny pracy Urzędu: pon.: 7:30 - 17:00, Wt. - Cz.: 7:30 - 15:30, Pt.: 7:30 - 14:00

Telefon: 17 773 05 90 Fax: 17 773 05 91 Email: sekretariat@ug.mielec.pl

Prezentacja publikacji „Gmina Mielec” - Książnice

2021-03-12 08:33:10

Po raz kolejny prezentujemy historie miejscowości z gminy Mielec. Jako piątą zaprezentują się Książnice. Zapraszamy do lektury.

KSIAŻNICE

Miejscowość w środkowej części gminy, przy lewym brzegu rzeki Wisłoki i drodze powiatowej 1 152R (Borowa-Przeclaw). Dla odróżnienia części wsi nazwano je: Kolbuszka, Majdanek, Podkościele, Przysiółek, Ścieżka i Wólka Książnicka. Na obszarze 518 ha mieszka blisko 600 osób. Książniczanie pracują w Mielcu i zajmują się rolnictwem. Funkcjonuje 201 gospodarstw rolnych (stan na 31 XII 2019 r.). Ponadto prowadzi działalność 16 podmiotów gospodarczych (wg CEIDG, stan na 9 VI 2020 r.). Dominującą budowlą jest kościół pw. św. Jana Chrzciciela z pobliską plebanią. Uwagę zwracają także: okazały budynek szkolny z placem rekreacyjno-rehabilitacyjnym, remiza OSP i stadion sportowy. Aktywnie działają organizacje społeczne: Stowarzyszenie Nowoczesnych Pań z Książnic i Ochotnicza Straż Pożarna.

Badania archeologiczne ujawniły ślady pobytu człowieka w 4 tysiącleciu p.n.e. (kultura pucharów lejkowych), a następnie z epoki brązu, w okresie tzw. tarnobrzesckiej kultury łużyckiej. Pierwsza pisana wiadomość o parafii w Książnicach pochodzi z 1326 r., co pozwala przypuszczać, że miejscowość powstała znacznie wcześniej. Nazwa patronimiczna świadczy zaś o tym, że była to własność książęca. Później właścicielami wsi zostali Tarnowscy i włączyli ją do dóbr rzczocho-wsko-rzemieńskich. Stało się to z pewnością przed 1448 r., bo wtedy wymieniono ją przy podziale majątku Tarnowskich. Od 1565 r. parafia książnicka przeżywała trudne chwile, bowiem zwolennik reformacji Jan Tarnowski wygonił duchownych rzymskokatolickich z kościołów w majątku rzczocho-wsko-rzemieńskim i dopiero trzydzieści lat później kolejny właściciel Stanisław Tarnowski doprowadził do rekatolizacji tychże świątyni.

W dokumencie z 1595 r. pierwszy raz wspomniano o szkole parafialnej, ale z pewnością funkcjonowała znacznie wcześniej. Działalność szkoły potwierdzały dokumenty z XVII, XVIII i XIX w. Podstawowym zajęciem ludności było rolnictwo, ale czynne były też warsztaty rzemieślnicze, zaś ich właściciele należeli do cechu zbiorowego w Mielcu.

Ród Tarnowskich posiadał Książnice do 1789 r. W 1767 r. zmarł Stanisław Dydak Gratus Tarnowski - ostatni męski przedstawiciel rodu, a majątkiem zarządzały jego żona Salomea i niepełnoletnia córka. Upoważniony przez nich Adam Żebrowski sprzedał w 1789 r. państwo Podleszany (w tym Książnice) Michałowi Kopcińskiemu. Po jego śmierci rozdzielono w 1843 r. ten majątek, a m.in. Książnice znalazły się w posiadaniu córki - Tekli Kopcińskiej.

W czasie rabacji galicyjskiej w 1846 r. Podleszany i okolice zostały zdewastowane. Nie mogąc sobie poradzić Tekla powierzyła gospodarowanie szwagrowi - Michałowi Toczyskiemu, który odbudował zniszczone obiekty gospodarskie. Odnowił też kościół w Książnicach i pokrył większość wydatków związanych z budową plebanii. W tym czasie w Książnicach mieszkali Żydzi i Toczyski im powierzył prowadzenie karczmy. Pod koniec XIX w. m.in. Książnice przeszły w ręce Henryka Gustawa hrabiego Brezy.

W 1903 r. utworzono Ochotniczą Straż Pożarną, a w następnym roku kasę oszczędnościowo-pożyczkową (później tzw. Kasa Stefczyka). Zorganizowano też ruchomą bibliotekę wiejską. I wojna światowa spowodowała kolejne duże zniszczenie wsi i zubożenie ludności. Niestety, spośród sporej grupy młodych książniczan, biorących udział w działaniach wojennych, a następnie w wojnach o granice i niepodległość Polski, kilku zginęło lub zaginęło bez wieści. Do grona wybitnych bohaterów walk o niepodległość zaliczono legionistę por. Jana Hajca, który zginął w bitwie pod Kostuchnowką 5 VII 1916 r. Szczególnie nieszczęśliwy był rok 1917, kiedy spłonął zabytkowy drewniany kościół i zniszczeniu uległa szkoła. Wojenne zniszczenia naprawiano w latach 20. Do 1923 r. remontowano szkołę. Szczególnie pięknym obiektem był nowy murowany kościół, ukończony w 1927 r. Zbudowano też remizę dla przechowywania sprzętu strażackiego.

Książnice co jakiś czas były nękane przez wylewy Wisłoki, a szczególnie groźna była wielka powódź w 1934 r., która spowodowała olbrzymie szkody materialne.

W czasie II wojny światowej i okupacji hitlerowskiej Książnice były świadkiem wielu ludzkich tragedii spowodowanych bestialskim mordowaniem ludności żydowskiej i restrykcyjną polityką okupantów wobec Polaków. Starano się temu przeciwstawić i niemała grupa książniczan należała do konspiracji (ZWZ-AK, BCh) lub z nią współpracowała. Prowadzono tajne nauczanie. Latem 1944 r., z powodu zbliżającego się frontu, mieszkańcy Książnic zostali przesiedleni do miejscowości na prawym brzegu Wisłoki. W czasie walk wojsk radzieckich z wycofującymi się Niemcami w sierpniu 1944 r. zniszczono kościół, szkołę i wiele gospodarstw.

Po wojnie sukcesywnie naprawiano szkody. Już w 1952 r. poświęcono odbudowany kościół oraz oddano do użytku okazałą szkołę, w której umieszczono także przedszkole. Podjęcie trudu dwuzawodowca (praca w WSK i innych mieleckich zakładach oraz prowadzenie gospodarstwa) spowodowało wzrost zamożności wielu osób. Pod koniec lat 50. wieś została zelektryfikowana.

Z biegiem lat budowano coraz więcej domów murowanych i unowocześniano gospodarstwa. Ważną rolę w tych przemianach odgrywał od 1952 r. Koło Gospodyń Wiejskich, które organizowało szkolenia i kursy oraz różne formy integracji środowiska. Z kolei zwolennicy czynnego uprawiania sportu założyli w 1960 r. Ludowy Klub Sportowy, który później występował w rozgrywkach piłkarskich pod nazwą Wamat. W 1982 r. oddano do użytku nowy Dom Strażaka.

Po zmianie ustroju i odrodzeniu się samorządu terytorialnego, w latach 90. zbudowano sieć gazową (1993 r.) i sieć wodociągową (1996 r.). Rozbudowano siedzibę OSP (1999 r.) i 6 VII 2003 r. uroczystie obchodzono 100-lecie powstania stowarzyszenia. Strażacy swoją sprawność potwierdzili w czasie niespodziewanej wielkiej powodzi w 2010 r., kiedy niemal całe Książnice zostały zalane. Lata po powodzi przeznaczono nie tylko na likwidację szkód, ale także na unowocześnienie infrastruktury. Przy szkole urządzono plac rekreacyjno-rehabilitacyjny ze sztuczną nawierzchnią. Przeprowadzono remont budynku komunalnego. Sukcesywnie powiększono sieć oświetlenia ulicznego i zbudowano chodnik przy drodze powiatowej. Aktualnie budowana jest sieć kanalizacyjna.

Gmina Mielec

ul. Głowackiego 5, 39-300 Mielec

Godziny pracy Urzędu: pon.: 7:30 - 17:00, Wt. - Czw.: 7:30 - 15:30, Pt.: 7:30 - 14:00

Telefon: 17 773 05 90 Fax: 17 773 05 91 Email: sekretariat@ug.mielec.pl

Tekst pochodzi z książki „Gmina Mielec”, którą można wypożyczać w gminnych bibliotekach oraz bezpłatnie odebrać w Urzędzie Gminy Mielec. Ilość egzemplarzy jest ograniczona. Publikacja w wersji PDF jest również do pobrania [na stronie Urzędu Gminy Mielec](#).

Dziękujemy za odwiedziny i zapraszamy ponownie

Gmina Mielec

ul. Głowackiego 5, 39-300 Mielec

Godziny pracy Urzędu: pon.: 7:30 - 17:00, Wt. - Czw.: 7:30 - 15:30, Pt.: 7:30 - 14:00

Telefon: 17 773 05 90 Fax: 17 773 05 91 Email: sekretariat@ug.mielec.pl

[bezpośredni link do strony www](#)